

INGEZONDEN

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen

DOODELIJKE REACTIE NA INTRAVENEUSE INSPUITING VAN 200 MG HEPARINE SCHERING-KAHLBAUM

Na een inspuiting van 12 mg heparine SCHERING-KAHLBAUM bij een normalen proefpersoon zagen wij een zeer ernstigen shock. Collega BAX uit Arnhem verzoekt mij te willen mededeelen, dat hij 3 minuten na intraveneuse injectie van 200 mg van hetzelfde praeparaat een koude rilling met shock waarnam, die na enkele dagen tot den dood leidde. Naar alle waarschijnlijkheid moet de dood aan het ondeugdelijke heparine worden toegeschreven. Ik hoop in dit *Tijdschrift* op dit onderwerp terug te komen.

De importeur zal de verdere verspreiding van dit praeparaat staken. Voor zoover er nog heparine van dit merk bij apothekers en ziekenhuizen in voorraad is, zal men goed doen het te vernietigen om verdere ongelukken te voorkomen.

Het spreekt vanzelf, dat een reactie ten gevolge van één ondeugdelijk praeparaat de behandeling van thrombose met goed heparine niet in discrediet kan brengen.

Kampen, 30 October 1943

W. J. KOLFF

LOCALISATIE VAN PUPILSTOORNISSEN DOOR PHARMACOLOGISCHE REACTIES

In het artikel van dr. VERJAAL over bovengenoemd onderwerp, komen enkele onjuistheden en onvolledigheden voor, die naar mijn meening een nadere opheldering gewenscht maken.

1e. Op bldz. 1586 schrijft dr. VERJAAL; „Aan de uiteinden van de parasymphatische zenuwen komt acetylcholine vrij, aan de uiteinden der symphatische zenuwen daarentegen adrenaline”. Dit is niet scherp genoeg geformuleerd; zoowel aan de praeganglionnaire parasymphatische vezels komt acetylcholine vrij, aan de praeganglionnaire symphatische vezels eveneens, aan de postganglionnaire vezels daarentegen een stof die CANNON en BACQ symphathine noemen en die waarschijnlijk identiek is met adrenaline.

2e. Dr. VERJAAL spreekt van adrenergische en cholinergische organen. Verschillende schrijvers, onder anderen BACQ, noemen diè weefsels adrenergisch of cholinergisch, die adrenaline (sympathine), respectievelijk acetylcholine *produceeren*. Men spreekt dus van een adrenergische, respectievelijk cholinergische zenuw, doch men kan niet zeggen, dat een spier die door een adrenergische of cholinergische zenuw geïnnerveerd wordt, een adrenergische, respectievelijk cholinergische spier is.

3e. Het schema op blz. 1587 vestigt den indruk, dat eserine rechtstreeks op het ganglion ciliare werkt. Eserine remt echter alleen de cholinesterase. Het gaat dus de afbraak van het acetylcholine tegen. Dit geldt zoowel voor de uiteinden der praeganglionnaire vezels in het ganglion ciliare, als voor die der postganglionnaire vezels in den sfincter pupillae. De werking van eserine is dus niet tot het ganglion ciliare beperkt.

4e. Dat, in tegenstelling met de meening van dr. VERJAAL, in het ganglion cervicale superius inderdaad de omschakeling der symphatische vezels voor de iris plaats vindt, blijkt uit het volgende. Nadat men alle autonome ganglia door inspuiting van nicotine geblokkeerd heeft, krijgt men toch bij prikkeling van het ganglion cervicale superius een pupilverwijding; hieruit blijkt, dat de symphathicusvezel die van het g. cervicale superius naar de iris loopt, een postganglionnaire vezel is.

5e. Er wordt geen verklaring gegeven van het feit, dat de eserineproef negatief uitvalt na denerveering van het oog of bij het wegvallen van de functie van het g. ciliare. De verklaring is deze: er wordt dan geen acetylcholine meer gevormd; de werkzaamheid van het eserine is gebonden aan de aanwezigheid van acetylcholine.

Amsterdam, 29 October 1943

G. P. M. HORSTEN